

Oponentský posudek na disertační práci

Íránská diaspora v USA

předloženou Mgr. Veronikou H a v l ů.

Oponent: prof. dr. Rudolf Veselý, CSc.

Předložená disertační práce je nejen po obsahové a methodické stránce studií neobyčejně zajímavou, nýbrž je vzhledem ke stále rostoucímu množství migrujících lidských obyvatel této planety také studií velice aktuální. Jsou to právě země jižního a východního Středomoří, jejichž obyvatelé odcházejí z různých důvodů, a to nejen nejčastěji sociálně ekonomických, nýbrž také politických či osobních, rodinných, případně konfesních, do evropských zemí. Významná – a to právě v souvislosti s předloženou prací – je skutečnost, že tato migrace viditelně sílí a tento její vzestup vyvolává v zemích, do nichž tito migranti přicházejí, jejich souběžně stoupající odpor, který spolu s jejich obvykle neuspokojenými nadějemi vede k narůstajícímu napětí mezi oběma stranami. Přitom však jen omezený počet těchto migrantů se vrací zpět do své vlasti, a pokud se vrací, pak jejich potomci již ne.

Mgr. Havlů svou práci věnovala otázkám spojeným s migranty, kteří opustili svoji vlast, Írán, již před delší dobou, tedy po ukončení vlády posledního íránského šáha Muhammada v roce 1979, a zvolili za své útočiště Spojené státy americké.

Cílem její práce bylo zjistit nejprve zprostředkovaně – formou odpovědí na písemně elektronickou cestou (typ CAWI) položené otázky, a pak osobním rozhovorem s íránským partnerem – řadu informací týkající se problematiky sebepojetí a prožívání íránské identity Íránci žijícími ve Spojených státech a to s ohledem na jejich generační a etnickou či náboženskou příslušnost. Dotazováni byli totiž jak samotní etničtí Íránci, Peršané, tak také íránští Židé.

Při své práci autorka nepochybně využila svých zkušeností získaných již při vypracování své magisterské diplomové práce, v níž zjišťovala sociální sebevnímání Židů žijících v současném Íránu. Její nepochybnou výhodou byla také široká znalost perského jazyka, a to nejen pro plné pochopení odpovědí na položené otázky, nýbrž také pro získání pozitivního postoje dotazovaných vůči své osobě.

Cíl autorkou sledovaný byl nepochybně po všech stránkách dosažen. Práce jednoznačně potvrdila, že íránští emigranti v USA se vnímají jako Peršané, potomci poddaných starověkým achajmenovským šáhům Dareia, Kambysa a Kyra a ranně středověkým Sásánovcům, a respektující oba šáhy 20. století rodu Pahlaví, kterým se podařilo obnovit význam Íránu v no-

vém světě, a šáhy safijovské dynastie, kteří učinili z ší'ý, původně Araby vytvořené větve islámu, takřka výlučně íránskou větev islámu nejen s hlediska dogmatického, nýbrž také jako respektovanou politickou sílu. Porevoluční íránský režim v jejich očích ší'ú zneužil. Práce dále uvádí, že tito emigranti se při současné mezinárodní situaci deklarují jako „Peršané“ a odmítají být přijímáni jako „Íránci“ a stejně jako íránští Židé odmítají být přibližováni k Arabům, beduínům. Dalšími oporami jejich persianismu je přirozeně jejich jazyk, tradiční svátky (především svátek Nového roku 21. března – Nourúz) a také národní umění kuchařské a samozřejmě široká rodina. Studie uvádí, že mladší generace se sbližují s americkým prostředím a jeho způsoby života jen pozvolna, a to spíše Židé, jejichž íránská identita je oslabena vědomím jejich identity židovské, které obě pak místní prostředí snáze oslabuje.

V úvodním slově autorka vymezila okruh otázek, které považovala za vhodné thema pro svou studii vzhledem k tomu, že problémy íránských emigrantů do USA se kromě prací íránských sociologů předmětem zájmu amerických odborníků staly jen vyjíměčně. Práce je tvořena dvěma thematickými bloky: Prvním je část theoretická obsahující shrnutí použitých metodologických nástrojů, theoretických východisek práce a sociohistorické okolnosti vzniku a vývoje íránské migrace do USA. Druhým je část empirická podávající výsledky výzkumu mezi íránskými emigranty, získané prostřednictvím dotazníků a rozhovorů. Postoje respondentů jsou dokládány četnými a obsáhlými překlady získaných cenných odpovědí a reakcí na dotazy a diskusi.

Práci uzavírá rozsáhlý seznam literatury (17 stran, z toho 5 stran elektronických zdrojů) a zajímavá, život íránské komunity v Los Angeles a New Yorku ilustrující obrazová příloha (22 snímků, zčásti učiněných autorkou).

K této velmi zdařilé práci mohu mít jen jedinou výtku: na s. 92 se nepochybně pomýleně hovoří o „íránských tradičních křestních jménech (nemuslimských)“. Pokud jde o jazyk, který tito Peršané jako svoji mateřštinu užívají, nevadí jim v jejich jazyce přehojné arabismy a pravopisné problémy s nimi spojené ?

Práci hodnotím jako velice úspěšnou a jako takovou ji doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 28. října 2012.

Prof. dr. Rudolf Veselý, CSc.